Een merkwaardige afzetting van landmollusken in de Slufter op Texel

door

A. C. van Bruggen, biol. stud.

Bij een excursie tijdens een kamp op Texel naar de Slufter op 22 Juni 1949 trof ik een aanspoelsel van landslakken aan, alleszins de moeite waard om een ogenblik bij stil te staan.

De situatie van de Slufter is de volgende (zie kaartje). Aan de West-

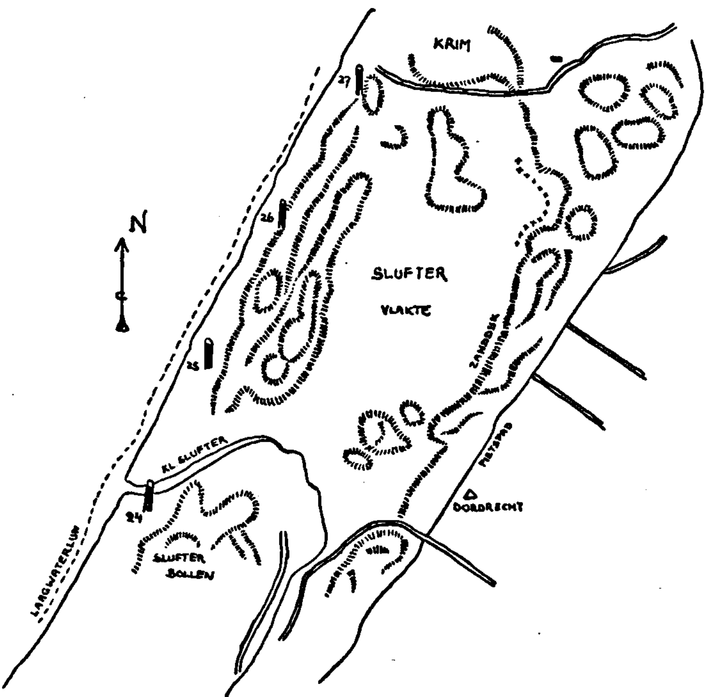


Fig. 1. Situatiekaartje van de Slufter (Texel).
De lijn van kruisjes geeft de vindplaats aan.

kust van Texel ter hoogte van paal 24 en 25 vormt de zee een grote geul, de Kleine Slufter geheten, die uitloopt in een vlak landschap, de Sluftervlakte, omgeven door betrekkelijk hoge duinen. De Sluftervlakte is doorsneden door veel kleine en grote kreken en is onderhevig aan eb en vloed; er groeien veel halophyten (Ammadenia, Statice, Artemisia, etc.)

en het wemelt er van de vogels. Naar het Noordoosten toe loopt de Slufter dood tegen de jonge duintjes van de Krim. De duinenrij Oost van de vlakte en ongeveer één kilometer Noord van de toegangsweg heet de Zanddijk. Langs deze Zanddijk nu, trof ik de volgende soorten landmollusken aan in een aanspoelselrand:

Cochlicopa lubrica (Müll.)	vrij talrijk
Pupilla muscorum (L.)	weinig
Vallonia excentrica Sterki	één exemplaar
Theba cantiana (Mont.)	veel
Fruticicola hispida (L.)	veel
Helicella heripensis (Mab.)	veel
Cepaea nemoralis (L.)	één exemplaar

De Cochlicopa's zijn vrij klein. De maten van acht exemplaren zijn:

H	B
4,7 mm	1,9 mm
5,2	1,9
5,3	1,9
5,3	1,9
5,4	1,9
5,4	2,0
5,7	1,9
6,8	2,0

De „Fauna van Nederland" geeft op als maximum hoogte 7,5 mm. Dit is dus één van de korte, doch niet zo brede vormen. De iets verdikte mondrand is bij alle exemplaren fraai te zien.

Theba cantiana is niet in volwassen voorwerpen vertegenwoordigd; het grootste exemplaar is 9,5 mm hoog en heeft een diameter van 12,4 mm.

Cepaea nemoralis is een vrij konisch, fraai gebandeerd exemplaar; bandformule 1—2—3 4—5, hoogte 18,5 mm.[1])

Deze afzetting is des te merkwaardiger door de grote frequentie van enige van bovengenoemde soorten, vooral opvallend door Helicella heripensis en Theba cantiana. Verder was het een gewone rand van aanspoelsel met fijn marien materiaal, zoals Hydrobia ulvae (Penn.), Abra tenuis (Mont.), Mya arenaria L. juv., etc.

De zee komt vrijwel nooit zo ver. Bij hoogste vloed schat ik het water nog op een 250 m van de Zanddijk en aangezien dit aanspoelsel al tegen de voet van de duinen opgeworpen was, moet hier een zeer hoge vloed aan te pas gekomen zijn; dit kan toen niet zo lang geleden geweest zijn, daar ik ook een Jan van Gent [Sula bassana (L.)], een stookolie-slachtoffer, aantrof, die nog betrekkelijk vers was.

[1]) Op deze plaats wil ik dank zeggen aan de heren, die voor mij determinaties verrichtten of controleerden: Dr. C. O. van Regteren Altena (Leiden), J. G. J. Kuiper (Parijs), L. P. Pouderoyen (Rotterdam).

Voor het voorkomen van genoemde mollusken op deze vindplaats komen twee oorzaken in aanmerking. In de eerste plaats zou het zeer lôgisch zijn te veronderstellen, dat de hoge golven deze dieren van de duinen afgespoeld zouden hebben. Hiertegenover staat echter, dat deze duinen buitengewoon kaal zijn; droog zand en hier en daar een polletje helm, althans in de onmiddellijke nabijheid van de vindplaats. Deze duinen kunnen dus moeilijk een goed milieu bieden aan een gezelschap, dat zowel betrekkelijk rijk aan individuen als aan soorten is, welke soorten ook nog enigszins in oecologische eisen verschillen*). Ik acht het onmogelijk, dat deze toestand van de duinen op die plaats juist door de invloed van de zee ontstaan zou zijn, omdat de duinen niet afgeslagen waren, noch er enige sporen van waren, dat de helm, die immers zeer lange wortels heeft, enigszins blootgewoeld was. In de tweede plaats zouden deze huisjes door de zee aangevoerd kunnen zijn, wellicht van een andere plaats in de Slufter, waar de duinen iets rijker begroeid zijn, bijvoorbeeld Zuidelijk van de toegangsweg. Ook kan de wind een belangrijke factor zijn bij het verplaatsen van de lichte slakkenhuisjes. Ik meen echter vrij zeker te kunnen zeggen, dat alle schelpjes tot de Texelse fauna behoord hebben. De „Lijst van Gemeenten" (van Benthem Jutting, 1947) vermeldt althans voor **Pupilla muscorum, Vallonia excentrica, Theba cantiana** en **Helicella heripensis**: Tessel. Voor de overigen: algemeen. (N.B. Den Helder wordt niet genoemd voor **Vallonia excentrica** en **Theba cantiana**).

Merkwaardig is, dat, terwijl de conservatietoestand van alle gevonden huisjes vrijwel eender is, d.w.z. enigszins verkleurd (wit of grijs, doch met behoud van bandering en andere tekening) en vrij gaaf, er één exemplaar van **Pupilla muscorum** volkomen vers is. Dit is zeer kennelijk later van de duinen afgerold of anderszins aangevoerd.

Deze vondsten tonen eens te meer duidelijk aan, dat men ook van secundaire vindplaatsen een aardig overzicht van een deel van de regionale fauna kan krijgen.

Geraadpleegde literatuur

Benthem Jutting, W. S. S. van, 1947. Lijst van gemeenten als vindplaatsen van Nederlandsche mollusken. Basteria, vol. 11, pp. 54—87.

Benthem Jutting, T. van, 1933. Mollusca (I) A. Gastropoda Prosobranchia et Pulmonata. Fauna van Nederland, afl. VII. Leiden.

Germain, L., 1930. Mollusques terrestres et fluviatiles. Fauna de France, vol. 21. Paris.

Geyer, D., 1927. Unsere Land- und Süsswasser-Mollusken. 3. Aufl. Stuttgart.

Henrard, J. Th., 1938. Over het voorkomen van Cochlicopa minima in Nederland. Basteria, vol. 3, pp. 62—63.

Kaarten:

De toeristenkaart van Texel, 1949. Uitg. V.V.V. Texel.

Geheel bijgewerkte plattegrond van Texel, z. j. Uitg. Brügemann.

*) **Theba cantiana** leeft op de Zanddijk.